

Sektionen för hälsa och samhälle

Handledare: Johann Mulder

Datum: 2009-05-19

Filosofie kandidatuppsats i handelsrätt

DOLDA FEL VID HÄSTKÖP

Författare: Camilla Dromberg

Sammanfattning

Antalet hästar ökar kontinuerligt i Sverige och därmed ökar även handeln med dessa. De flesta köp sker utan några problem men i en del fall uppstår komplikationer då hästen inte uppfyller köparens förväntningar. Eftersom det vid ett hästköp ofta rör sig om betydande belopp är det av största vikt för köparen att hästen kan användas till det avsedda ändamålet. Ett felaktigt köp kan leda till betydande ekonomiska konsekvenser för köparen och kan sluta med en tvist med säljaren. Köparen kan endast med framgång åberopa de fel som varit dolda vid köpet. Syftet med denna uppsats är därför att få en bild av hur rättsläget ser ut när det gäller bedömningen av dolda fel vid hästköp.

Uppsatsen har behandlats enligt rättsdogmatisk metod vilket innebär att jag har tolkat och systematiserat ett rättsligt material i syfte att fastställa gällande rätt. De rättskällor jag har använt är lagstiftning, rättspraxis och doktrin.

Vid bedömningen om ett fel kan anses vara dolt måste utredningen först riktas in på om ett fel överhuvudtaget är för handen. I nästa steg avgör man således om felet kan betraktas som öppet eller dolt. Här har omfattningen av köparens undersökningsplikt stor betydelse. Hur långtgående denna är beror på vad som har framkommit i dialogen mellan parterna, liksom om det funnits skäl till ytterligare undersökning av hästen. Något som framkommit är att Högsta domstolen dels tar hänsyn till hur pass synligt felet är och dels vilken ansträngning köparen skulle behöva företaga för att upptäcka felet. De fel som har varit lätta att upptäcka och som varit ytliga kan i de flesta fall inte betraktas som dolda. Svaret på frågan om när ett dolt fel föreligger vid köp av häst blir därför att det beror på omständigheterna i det enskilda fallet.

Abstract

The number of horses are continuously increasing and consequently the trade with horses simultaneously increases. Almost every trade is made without any complications, but sometimes problems arise when the horse does not fulfil the buyer's expectations. Since the purchase price often is considerably high, it is of utmost importance that the horse can be used for the intended purpose. A defect may cause significant financial repercussions for the buyer and may lead to a dispute with the seller. In this case the buyer can only successfully refer to the defects that can be considered as hidden. The purpose of this thesis is to get a sense of the legal situation in case of hidden defects in the purchase of horses.

The essay has been treated according to legal dogmatic method, which is used to interpret and systematize the legal materials in order to determine the legal situation. I have studied the various sources of law such as legislation, legal cases and doctrine.

When assessing whether an defect can be considered to be hidden one must first take into account whether there is a defect at all. The next step determines whether the defect can be regarded as open or hidden. The extent of the buyers investigation has a major role. The influence of this depends on what has transpired in the dialogue between the parties, as if there were grounds for further investigation of the horse. The Supreme Court considered that defects that can easily be detected and that may have been superficial in most cases not be considered as hidden. The answer to the question of when a hidden fault exists in the purchase of horses is that it depends on the specific circumstances of the case.

Förord

Jag vill först och främst tacka min handledare, Johann Mulder, för all uppmuntran och för alla goda tips och råd under arbetets gång.

Jag vill även tacka min familj för att de har stöttat och trott på mig.

Kristianstad 2009-05-19

Camilla Dromberg

Innehållsförteckning

1 Inledning.....	6
1.1 Bakgrund.....	6
1.2 Syfte och problemdiskussion.....	6
1.3 Avgränsning.....	8
1.4 Juridisk metod.....	8
1.5 Disposition.....	9
2 När föreligger fel i vara?.....	10
2.1 Allmänt om felansvarsgrunderna.....	10
2.2 Olika typer av fel vid hästköp.....	11
2.2.1 Faktiska fel.....	11
2.2.2 Rådighetsfel.....	11
2.2.3 Rättsliga fel.....	12
2.3 Vad är ett dolt fel?.....	12
3 Dolda fel vid hästköp.....	13
3.1 Köparens undersökningsplikt.....	13
3.2 Säljarens upplysningsplikt.....	15
3.3 Säljarens ansvar för utfästelser och garantier.....	17
3.4 Befintligt skick och andra friskrivningar.....	19
3.5 Tidpunkt för felbedömningen.....	21
4 Slutsats och diskussion.....	23
4.1 Slutsats.....	23
4.2 Diskussion.....	25
4.3 Förslag till fortsatt forskning.....	25
Referenser.....	26

1 Inledning

1.1 Bakgrund

År 2004 fanns det uppskattningsvis 283 100 hästar i Sverige.¹ Antalet hästar ökar ständigt och därmed ökar även handeln med hästar.² De flesta köp sker utan några problem, men i vissa fall tillstöter svårigheter då köparen anser att hästen inte uppfyller de förväntningar som fanns vid köpet.³ Då det vid ett hästköp ofta rör sig om betydande belopp är det viktigt för köparen att hästen uppfyller de förväntningar som köparen har och att den kan användas till det avsedda ändamålet. Ett felaktigt köp kan därför få betydande ekonomiska konsekvenser för köparen.⁴ Juridiskt sett skiljer man inte på köp av häst från köp av övrig lös egendom. Praktiskt sett är skillnaderna och svårigheterna större eftersom det vid köp av häst handlar om levande ting.⁵ Det finns ett antal orsaker till att hästaffärer är särskilt komplicerade. Eftersom alla hästar är olika individer kan det ofta vara svårt att fastställa och specificera en hästs kvaliteter i köpeavtalet. Undersökningen är också något som försvåras eftersom att en häst kan ha många osynliga fel som kan vara svåra att fastställa orsaken till. En jämförelse kan göras med ett bilköp, då köparen kan montera ner bildelarna och undersöka dessa i minsta detalj, vilket inte är möjligt med en häst. Liksom vid köp av många andra varor krävs det därför ett tränat öga för att kunna upptäcka att hästen är behäftad med fel.⁶

1.2 Syfte och problemdiskussion

Syftet med denna uppsats är att få kunskap om hur rättsläget ser ut när det gäller bedömningen av dolda fel vid hästköp. Jag vill därmed få svar på när en häst kan anses vara behäftad med ett fel och i vilka fall detta kan anses vara dolt samt vilka faktorer som påverkar domstolens bedömning av fallet. En fråga kan ställas enligt följande:

När föreligger dolt fel vid köp av häst?

¹ Internet: <http://www.sjv.se/webdav/files/SJV/Amnesomraden/Statistik%2C%20fakta/Husdjur/JO24/JO24SM0501.pdf>.
accessdatum:2009-04-06.

² Fock & Adler, s. 10.

³ Fock & Adler, s. 10.

⁴ Fock & Adler s. 12.

⁵ Fock & Adler, s. 7.

⁶ Fock & Adler s. 10 ff.

Vid en bedömning av om en häst är behäftad med fel ser man i första hand på vad som har avtalats mellan parterna. Om en tvist uppstår mellan köpare och säljare är det inte alltid reglerat i avtalet om hästens kvalitet eller egenskaper. För att avgöra fallet får man se till vad som står i köplagen.⁷ Eftersom denna lag är allmänt hållen och behandlar de flesta sorters köp av lös egendom kan en del problem uppstå. Ett exempel på ett problem vid felbedömningen är att användningsområdet för hästar inte alltid är lika självklart som det är för många andra varor. Enligt 17 § köplagen betraktas en vara som felaktig om den inte kan användas till det särskilda ändamål som den var avsedd att användas, förutsatt att säljaren måste ha insett detta ändamål och köparen haft rimlig anledning att lita på säljarens sakkunskap och bedömning. Eftersom hästar kan användas inom vitt skilda områden kan det vid en bedömning om hästen är behäftad med fel vara svårt för köparen att bevisa säljaren verkligen förstod vad hästen skulle användas till. Misslyckas köparen med detta är inte hästen behäftad med fel av den anledningen. En jämförelse kan göras med bilar. Då en bil nästan uteslutande används för transport är användningsområdet inte lika givet när det gäller hästar. Det är en stor skillnad om hästen ska användas till avel eller tävlingsverksamhet.⁸

En central fråga är om hästen varit behäftad med fel före köpet eller om det har uppstått senare. För att ett fel överhuvudtaget ska vara för handen krävs att felet funnits hos hästen redan vid riskens övergång och det är då upp till köparen att bevisa detta.⁹ Som exempel kan nämnas att hästen har ett lynnesfel. Orsaken till beteendestörningen kan vara en felaktig behandling eller ett miljöombyte.¹⁰ Även vid hältor är bevisläget komplicerat. En del skador visar sig inte förrän hästen utsätts för en större ansträngning.¹¹ Eftersom det kan finnas många orsaker till att en häst reagerar på ett visst sätt kan det vara svårt för köparen att bevisa att felet funnits före köpet.

För att köparen med framgång ska kunna åberopa att hästen är felaktig måste han ha fullgjort sin undersökningsplikt. De fel som köparen borde ha upptäckt vid en sådan undersökning kan han inte åberopa som fel vid en tvist med säljaren. Det är emellertid inte alltid så lätt att avgöra var gränsen går för vad en köpare borde ha upptäckt. Undersökningen försvåras dessutom av att det handlar om ett levande djur som kan ha

⁷ Håstad, s. 74.

⁸ Fock & Adler, s. 7.

⁹ Fock & Adler, s. 40.

¹⁰ Fock & Adler, s. 12.

¹¹ Fock & Adler, s. 40.

inre fel som kan vara svåra att finna. För att kunna avgöra om ett fel är att betrakta som dolt måste därför en bedömning göras av hur långtgående köparens undersökningsplikt är.

1.3 Avgränsning

I denna uppsats har jag valt att endast behandla faktiska fel vid hästköp. Jag kommer således inte att behandla de problem med dolda fel som kan uppstå i samband med rådighets- eller rättsliga fel. Vidare har jag begränsat mig till att behandla de fel som är dolda för både köpare och säljare och inte enbart för en part. På grund av den relativt korta tid jag har haft till förfogande har jag valt att avgränsa mig till hur rättsläget ser ut i Sverige.

1.4 Juridisk metod

Uppsatsen har behandlats enligt rättsdogmatisk metod, vilken används för att tolka och systematisera ett rättsligt material i syfte att fastställa gällande rätt. För att få kunskap om hur rättsläget ser ut när det gäller dolda fel vid hästköp har jag studerat olika rättskällor så som lagstiftning, praxis och doktrin.¹² Jag är således inte intresserad av att undersöka varför det ser ut som det gör, utan har i uppsatsen hållit mig till inomrättslig vetenskap. För att erhålla en bild av hur rättsläget ser ut har jag endast använt rättsfall från Högsta domstolen eftersom dessa domar är prejudicerande. Ett problem med dessa är emellertid att de är av äldre datum, vilket skulle kunna påverka deras relevans för att ge en rättvis bild av den gällande rätten. Det kan ofta vara svårt att avgöra ett rättsfalls aktualitet eller relevans då rätten ska kunna fånga upp både det föränderliga och det statiska. Den förstnämnda handlar om att anpassa rätten och skriften efter den föränderlighet som finns i samhället. Samtidigt ska rätten även vara statiskt, dels för att erhålla förutsägbarhet och dels för att bibehålla stabilitet.¹³ Hur det förhåller sig med de rättsfall som jag har tagit upp kan jag inte avgöra. I den äldre köplagen (lagen 1905:38 om köp och byte av lös egendom) fanns inga motsvarande regler till de nuvarande felreglerna i 17–19 §§ köplagen. Eftersom den nya köplagen till stora delar har blivit översatt från 1905 års köplag har jag ansett att rättsfallen fortfarande har giltighet.¹⁴ I den handelsrättsliga litteratur jag använt har dessutom funnits hänvisningar till samtliga rättsfall jag har behandlat i uppsatsen, vilket ytterligare stödjer att de ännu har en viss aktualitet.

¹² Peczenik, *Juridikens teori och metod*, s. 33.

¹³ Westberg, *Festskrift tillägnad Anna Christensen*, s. 587 f.

¹⁴ Håstad, s. 23.

Olika rättskällor delas in efter deras auktoritet i en juridisk argumentation. Här har lagen en särställning då denna alltid ska beaktas, till skillnad från prejudikat som bör beaktas och övrig doktrin som får beaktas. I analysen över det rättsliga material jag har förfogat över har jag i första hand tagit hänsyn till lagen, i andra hand till prejudikatfallen och i tredje hand till doktrin. De rättskällor som ska beaktas är bindande. Detta betyder att dessa är nödvändiga för den juridiska argumentationen. Ett av skälen till att de olika rättskällorna delas in efter auktoritet är att man vid en kollision mellan olika rättskällor ska följa den som har störst tyngd.¹⁵

I analysen av de prejudicerande rättsfall som jag tagit upp i arbetet har jag gått till väga så att jag har försökt identifiera en rättsregel utifrån Högsta domstolens domskäl. Här har jag haft en del svårigheter eftersom äldre rättsfall (före 1971) ofta har ganska så kortfattade och innehållsmässigt tunna domskäl och kan därför vara ganska svåra att skriva om till en rättsregel. På grund av detta har jag istället ofta varit tvungen att se till vilka faktorer som har påverkat utgången av målet.¹⁶

1.5 Disposition

I **kapitel två** tar jag upp vad som gäller allmänt om felreglerna enligt köplagen. Skälet till detta att läsaren ska få snabb överblick om vad som gäller för köp av lös egendom. Här tar jag också upp olika sorters fel så som faktiska-, rådighets- och rättsliga fel. I uppsatsen har jag dock valt att endast behandla faktiska fel. Kapitlet avslutas med en förklaring kring vilka fel som kan räknas som dolda.

I **kapitel tre** redogörs för dolda fel vid hästköp. Här tar jag upp vad som gäller enligt köplagen vid hästköp och har under respektive underrubrik ett eller flera rättsfall med efterföljande analys. Slutsatsen presenteras i **kapitel fyra**, där jag också tar upp en diskussion kring ämnet.

¹⁵ Peczenik, *Vad är rätt?*, s. 214 ff.

¹⁶ Westberg, *Festskrift tillägnad Anna Christensen* s. 585 ff.

2 När föreligger fel i vara?

2.1 Allmänt om felansvarsgrunderna

För att avgöra om en vara är felaktig ser man först till vad som har avtalats mellan parterna. Om inget har avtalats om varans skick vänder man sig till köplagens bestämmelser för att avgöra fallet. Man brukar dela upp felbegreppet i konkreta (subjektiva) och abstrakta (objektiva) fel. Den förstnämnda kategorin är fel som består i att varan avviker från vad parterna har avtalat eller i uttalanden gjorda i detta partsförhållande.¹⁷ Det handlar alltså om en individuellt överenskommen eller förväntad standard.¹⁸ Ett abstrakt fel föreligger om varan avviker från vad man i allmänhet kan kräva.¹⁹ Enligt 17 § köplagen ska varan stämma överens med avtalet i fråga om art, mängd, kvalitet och andra egenskaper samt förpackning. Varan ska även vara ägnad för det ändamål som varor av samma slag i allmänhet används. Detta betyder att den ska vara allmänt funktionsduglig. Vidare ska den vara ägnad för det särskilda ändamål som varan var avsedd att användas, förutsatt att säljaren vid köpet måste ha insett detta särskilda ändamål och köparen har haft rimlig anledning att lita på säljarens sakkunskap och bedömning. Andra krav som en köpare kan ställa är att den har de egenskaper som säljaren har hänvisat till genom att lägga fram prov eller modell. Dessutom ska den vara förpackad på ett acceptabelt sätt om packning behövs för att skydda varan. I 17 § tredje stycket köplagen stadgas att varan är felaktig om den avviker från vad som föreskrivs i första och andra stycket eller i något annat avseende avviker från vad köparen med fog kunnat förutsätta. Syftet med det sista stycket är dels att få en koppling till felreglerna, dels att visa att första och andra stycket inte syftar till att vara uttömmande.²⁰

Enligt 18 § är varan felaktig om den inte stämmer överens med sådana uppgifter om varans egenskaper eller användning som säljaren lämnat vid marknadsföringen av varan eller annars före köpet. Säljaren kan alltså bli ansvarig för de uppgifter som han lämnar till en köpare om dessa har inverkat på köparens beslut att köpa varan.²¹

¹⁷ Håstad, s. 74.

¹⁸ Gerhard, s. 35.

¹⁹ Håstad, s. 74.

²⁰ Håstad, s. 78.

²¹ Håstad, s. 81.

En vara kan vara behäftad med fel även om den sålts i befintligt skick. En sådan friskrivning leder till att köparen inte kan ställa samma krav på varan. Han har dock alltid rätt att ställa vissa minimikrav oavsett om en friskrivning har ägt rum eller ej. Köparen kan inte åberopa ett fel i varan om han inte har fullgjort sin undersökningsplikt. Vid en ofullständig undersökning krävs det att säljaren har handlat i strid mot tro och heder för att köparen ska få rätt i en eventuell tvist. Slutligen får köparen bara åberopa de fel som funnits hos varan vid köpet. De fel som uppkommer senare får han själv stå för.

2.2 Olika typer av fel vid hästköp

2.2.1 Faktiska fel

Ett faktiskt fel är för handen om hästen avviker från vad köparen kan kräva i fysiskt hänseende när det gäller art, kvalitet och andra egenskaper. Denna sorts fel kan vara av de mest skiftande slag. Det kan till exempel gälla att säljaren har överlåtit en häst som är av fel ras, att hästen inte har de egenskaper som köparen haft fog att förutsätta eller att den inte kan användas till det avsedda ändamålet. Ett annat exempel är att köparen sett ut en viss bestämd häst, men av någon anledning får hem en annan. En defekt är ett annat typiskt fel som köparen kan göra gällande mot säljaren och som ingår i gruppen faktiska fel.²²

2.2.2 Rådighetsfel

Tävlingssektorn och hästhållningen i allmänhet har de senaste decennierna blivit allt mer reglerad. Ibland kan ett beslut från en myndighet eller organisation begränsa köparens rätt att använda hästen på ett visst sätt.²³ Om en köpare inte kan använda en häst på det sätt som han haft fog att förutsätta på grund av en föreskrift i författning eller ett myndighetsbeslut föreligger därför ett rådighetsfel.²⁴ Ett exempel på denna typ av fel är att en D-ponny utannonserats som tävlingsponny inom denna kategori, men att den senare visar sig vara felmätt så att den inte får tävla som D-ponny. Andra exempel kan vara att hästen inte får lov att tävla på grund av att den är triangelmärkt eller, om det handlar om en avelshingst, att denna inte är godkänd för avel. Precis som vid faktiska fel är det viktigt

²² Lehrberg, *Köprätt enligt 1990 års köplag* s. 230.

²³ Fock & Adler, s. 44 f.

²⁴ Håstad, s. 134.

att köparen gör klart för säljaren vad hästen är tänkt att användas till för att senare kunna göra gällande att hästen är behäftad med ett fel.²⁵

2.2.3 Rättsliga fel

Köparen förväntar sig ofta vid ett hästköp, liksom vid vilket annat köp som helst, att äganderätten ska gå över till honom. För att detta ska kunna ske får hästen inte vara belastad med tredje mans äganderätt. Han har också ofta fog att räkna med att hästen inte är belastad med någon annan sorts rättighet, till exempel en panträtt. En sådan rättighet innebär att en borgenär kan ha rätt att lösa hästen i pant för säljarens skulder. Både äganderätten och panträkten begränsar köparens rätt att förfoga över hästen. Om köparen inte känt till begränsningen föreligger ett rättsligt fel hos hästen.²⁶ Medan det ofta går att kontrollera ägarförhållandena för många kapitalvaror genom centrala ägarregister är det inte så lätt att kontrollera att säljaren av en häst är dess ägare eller ombud för denne. Det finns dock register för vissa hästraser, till exempel för travare och galoppörer, men långt ifrån för alla.²⁷

2.3 Vad är ett dolt fel?

För att avgöra om hästen är behäftad med ett dolt fel måste först en bedömning göras om det ett fel över huvudtaget är för handen enligt 17–19 §§ köplagen.²⁸ Om man då kommer fram till att hästen är behäftad med ett fel är nästa steg att avgöra om köparen har uppfyllt sin undersökningsplikt. Även om hästen är att betrakta som felaktig kan köparen inte vinna en tvist med säljaren om han inte har fullgjort sin undersökningsplikt. Det skulle krävas att säljaren har handlat i strid mot tro och heder. Säljarens vetskap om felet kan alltså leda till att han kan göras ansvarig även om köparen inte har gjort en tillräcklig undersökning.²⁹ Ett dolt fel är ett väsentligt fel som varken köparen eller säljaren känt till eller borde känna till och som köparen inte har kunnat upptäcka vid en tillräckligt noggrann undersökning.³⁰

²⁵ Fock & Adler, s. 44 f.

²⁶ Kihlman, *Köprätten - en introduktion*, s. 81.

²⁷ Fock & Adler, s. 12.

²⁸ Håstad, s. 74 ff.

²⁹ Håstad, s. 89 ff.

³⁰ Gerhard, s. 200.

3 Dolda fel vid hästköp

3.1 Köparens undersökningsplikt

I 20 § första stycket köplagen stadgas att köparen inte kan åberopa de fel som han antas ha känt till vid köpet. Här krävs att köparen inte bara kände till omständigheten som utgör felet, utan också förstått dess betydelse för hästens användning eller egenskaper. Han förlorar därför inte sin rätt att åberopa ett fel om han inte haft de nödvändiga fackkunskaper som krävs och därför inte rimligen kunnat inse dess betydelse.³¹

Köparen har ofta inga incitament att genomföra en undersökning av hästen då han för alltid skulle bli förhindrad att åberopa de fel som måste antas ha blivit upptäckta vid undersökningen. Emellertid är det sällan så att köparen har fog att förutsätta att hästen har en viss egenskap eftersom han söker något speciellt. Om hästen inte har dessa egenskaper föreligger därför inte ett fel i köprättslig mening. Det leder till att köparen därför ändå har incitament att undersöka hästen.³²

Om köparen vet om att det finns fel hos hästen, men väljer att köpa denna ändå, antas han ha godkänt felet och kan därför inte vinna en eventuell tvist med säljaren. Följden av att köparen har upptäckt felet redan vid köpetillfället leder till att 17–19 §§ köplagen inte kan tillämpas då köparen inte med fog kunnat förutsätta att hästen var bättre. Det förekommer därför inte något fel i köprättsligt hänseende.³³ Säljaren kan ha uppmanat köparen att undersöka hästen. För att avgöra om så är fallet ser man ofta till de specifika omständigheterna vid köpet, till exempel att varan har hållits tillgänglig för undersökning. Ett exempel på ett godtagbart skäl att underlåta att undersöka varan kan vara att den finns på en avlägsen ort och att en sådan undersökning därför skulle bli alltför dyr och svår att genomföra. Undersökningsplikten kan dock minskas om säljaren lämnat specifika uppgifter angående hästens egenskaper eller användning i vissa avseenden. Köparen kan då rikta in undersökningen på andra saker.³⁴ Nedan redovisas två rättsfall där köparen inte har fullgjort sin undersökningsplikt av olika anledningar.

³¹ Gerhard, s.39.

³² Håstad, s. 91.

³³ Håstad, s. 89.

³⁴ Håstad, s. 90.

I NJA 1922 s. 596 avgjordes frågan om ett överbett på en häst var ett fel och om det i sådana fall skulle anses som ett mindre väsentligt sådant. I fallet togs även hänsyn till om köparen hade fullgjort sin undersökningsplikt. Köparen hade hittat en tvåårig häst på en marknad som han utan föregående undersökning köpte. Han ansåg sig inte behöva undersöka hästen eftersom han kände säljaren. Dagen efter köpet upptäckte han att hästen hade ett överbett och ville därför låta köpet gå tillbaka. Hovrätten ansåg att köparen inte kunde få rätt att häva köpet på grund av att han inte hade undersökt hästen trots att han hade beretts tillfälle till en sådan undersökning. Högsta domstolen fastställde Hovrättens domslut, men på den grunden att felet var av ringa betydelse då hästen var i fin form och inte hade lidit av överbettet.

En slutsats av detta är att köparen inte hade fått rätt att häva köpet även om felet hade bedömts vara av ett allvarigare slag. Detta på grund av att köparen inte hade fullföljt sin undersökningsplikt. Felet var lätt att upptäcka och dessutom hade köparen beretts tillfälle att undersöka hästen före köpet. Det fanns därför inget godtagbart skäl för köparen att låta bli att undersöka hästen. Även om köparen hade genomfört en undersökning av hästen, men inte upptäckt felet och felet hade varit av väsentlig betydelse är det tveksamt om han hade fått rätt att häva köpet då det krävts minimal ansträngning för att upptäcka felet.

NJA 1903 s. 234 handlar om en köpare som köpt en häst med ett för honom obetydligt sår efter en kastrering. Säljaren berättade att såret inte hade någon betydelse och att köparen kunde använda hästen till vilket ändamål han ville. Såret var något varigt vid köpetillfället. Cirka två månader efter köpet dog hästen på grund av bukhinneinflammation. Efter en obduktion drogs slutsatsen att hästen dött till följd av kastreringen. Högsta domstolen ansåg att köparen inte hade rätt att få tillbaka köpeskillingen eftersom han hade upptäckt såret före köpet och därför borde ha förstått att hästen kunde dö av bukhinneinflammation.

Det förefaller som om att det räcker att köparen sett såret och därmed borde ha insett att det fanns en risk att inflammation kunde utvecklas. På grund av att det fanns en synlig dålig egenskap borde köparen fatta misstankar om att andra dåliga egenskaper kan utvecklas utifrån denna. Av de två fallen framgår att domstolarna dels ser till hur lätt ett fel är att upptäcka för att avgöra om undersökningsplikten är uppfylld och dels om köparen borde ha upptäckt att det finns en risk att ett fel utvecklas utifrån en synbart dålig

egenskap hos hästen. Köparen borde lättare kunna hävda att ett fel kan betraktas som dolt om det exempelvis krävs en röntgenundersökning för att upptäcka felet. Ytliga fel kan därför i de flesta fall inte rimligtvis betraktas som dolda. Däremot inte sagt att alla fel som är svåra att upptäcka skulle vara att betrakta som dolda.

Vad veterinärens roll är vid en veterinärbesiktning framgår inte av fallen. Troligtvis skulle man kunna jämföra veterinärens uppgift med en besiktningsman vid fastighetsköp. Det är möjligt att en köpare skulle kunna åberopa en veterinärbesiktning som skäl för fullgjord undersökningsplikt. Liksom en köpare av en fastighet kan tänkas åberopa ett besiktningsutlåtande som skäl för att ha fullgjort undersökningen av fastigheten. Vidare är det tänkbart att undersökningsplikten vid en veterinärbesiktning skulle utökas till vad veterinären borde ha upptäckt. Om så vore fallet skulle köparen inte ha några som helst incitament att veterinärbesiktiga hästen då han för alltid skulle förlora rätten att åberopa de fel som veterinären borde ha upptäckt. Undersökningsplikten begränsas därför till vad en köpare som är normalt bevandrad inom området borde kunna upptäcka. Däremot har köparen ofta inte något fog för att förvänta sig att hästen besitter en viss egenskap och därför skulle inget fel föreligga i köprättslig mening.

3.2 Säljarens upplysningsplikt

Säljarens onda tro kan få relevans vid felbedömningen. Vid allvarliga fall kan 30, 31 och 33 §§ avtalslagen tillämpas. Frågan är om säljaren kan bli ansvarig även i andra, lindrigare fall. Det finns ingen allmän regel i köplagen om att säljaren kan bli ansvarig för att han varit i ond tro om de förhållande som köparen senare åberopar som fel hos hästen. I 19 § köplagen, som handlar om varor som sålts i befintligt skick, finns en bestämmelse om säljarens onda tro. Denna regel gäller som redan nämnts även när ingen friskrivning har avtalats. Enligt regeln är en häst felaktig om säljaren före köpet har underlåtit att upplysa om ett sådant väsentligt förhållande rörande hästens egenskaper eller användning som han måste ha känt till och som köparen hade fog att räkna med att bli upplyst om. I de fall då köpeavtalet inte innehåller något förbehåll om hästens skick, behövs ingen uttrycklig regel om säljarens upplysningsplikt. Genom de allmänna reglerna får säljaren ändå en indirekt upplysningsplikt.³⁵ Det finns dock en del kritik mot att säljaren över huvudtaget skulle ha en upplysningsplikt. Om köparen har befogade förväntningar på hästen så blir säljaren

³⁵ Lehrberg, s. 274 ff.

ansvarig för fel redan av den anledningen. Om däremot köparens förväntningar är obefogade får han själv stå för risken att det finns ett fel hos hästen. Att säljaren utelämnar väsentliga förhållanden ändrar inte detta förhållande i något avseende. På grund av det anförda skulle säljarens upplysningsplikt därför spegla köparens undersökningsplikt då denna endast omfattar sådana förhållanden som lagen redan definierar som fel i avtalsföremålet.³⁶

NJA 1946 s. 552 handlar om en säljare som på en auktion sålt kor smittade med kastningssjuka till en köpare med egna kor. Smittan hade överförts till köparens egen besättning och på grund av detta yrkade han ersättning för den skada han förorsakats. Säljaren hade före köpet, i en katalog över auktionen, nämnt att korna var fria från kastningssjuka. Köparen hävdade att säljaren inte hade fog för ett sådant påstående då denna sjukdom tidigare funnits på besättningen. Dessutom hade säljaren efter att katalogen getts ut i tryck upptäckt nytt fall av sjukdomen. Trots detta hade den getts ut på nytt, utan rättning av uppgiften. Säljaren hade dock före auktionen varje dag läst upp ett meddelande om att några av korna var smittade samt satt upp lappar med information om smittan. Köparen hade inte varit närvarande när meddelandet gavs och hade inte på något annat sätt blivit informerad om smittan. Högsta domstolen ansåg att säljaren inte hade saknat anledning att ge ut information om att korna var fria från kastningssjuka. Vidare ansåg Högsta domstolen att säljaren hade uppfyllt sin upplysningsplikt genom att läsa upp meddelanden varje dag och genom att sätta upp lappar med information om smittan.

Av fallet framgår att upplysningen inte behöver ha kommit köparen till del utan det verkar som att det räcker med att den har varit tillgänglig för allmänheten. Köparen har haft möjlighet att ta del av informationen, men har av någon anledning missat denna. Då säljaren lämnat information innan köpet kan han inte anses ha haft för avsikt att lura köparen för att på så sätt få till stånd ett köp eller få ut ett högre pris än vad som skulle ha varit möjligt om köparen haft all information. Detta har troligen varit en påverkande faktor för bedömningen om säljaren hade uppfyllt sin upplysningsplikt. Samma sak borde gälla vid hästköp. Köparen skulle därför inte ha rätt åberopa att hästen är behäftad med fel om säljaren har lämnat uppgifter som på något sätt har kommit allmänheten till del. Han skulle i detta fall vara i ond tro angående felet och kan därför inte med fog förutsätta att hästen är bättre. Något fel skulle därför inte föreligga inte enligt 17–19 §§ köplagen.

³⁶ Kihlman, *Fel - särskilt vid köp av fast och lös egendom*, s. 183 f.

3.3 Säljarens ansvar för utfästelser och garantier

En häst som inte stämmer överens med sådana uppgifter om dess egenskaper eller användning som lämnats vid marknadsföringen av varan eller annars före köpet och som kan ha inverkat på köpet anses som felaktig enligt 18 § köplagen. En uppgift kan lämnas antingen skriftligt eller muntligt. Säljaren kan även bli ansvarig för uppgifter som antyds genom gester eller tecken och som är avsedda för att föra över ett budskap.³⁷

För att köparen ska ha rätt att häva köpet ska felet vara så pass allvarligt att han inte hade ingått avtalet ens om priset hade sänkts i den mån som motsvarar felets värde.³⁸ Vad köparen kan förutsätta angående hästens egenskaper eller användning har ofta stöd i vad säljaren kan anses ha utfäst även om det inte förekommit någon uttrycklig garanti. I en del fall kan säljarens utfästelser bli direkt bestämmande för som vad köparen med fog kan förutsätta om hästens egenskaper eller användning. Detta gäller i de fall då köparen har haft anledning att anta att säljaren inte skulle uttrycka en sådan utfästelse om han inte var säker på att förutsättningen för denna var riktig.³⁹ Säljaren blir dock inte ansvarig för uppgifter om han har rättat dem på ett tydligt sätt.⁴⁰ För att en uppgift ska anses som en utfästelse krävs det att denna är tillräckligt konkret. Det är betydligt svårare för köparen att få rätt vid en tvist där säljaren uttalat en uppgift som är mer av allmän karaktär. Att lovprisa en häst är inte ansvarsgrundande.⁴¹

Säljaren kan även bli ansvarig för uppgifter lämnade av annan, till exempel en person som har skriftlig fullmakt eller ställningsfullmakt att ingå avtal på säljarens vägnar. 18 § köplagen omfattar inte bara uppgifter som är oriktiga utan även vilseledande uppgifter kan leda till att köparen kan göra påföljder gällande mot säljaren. Det kan i sådana fall handla om att säljaren har utelämnat en viss information som skulle leda till att uppgiften får en helt annan betydelse. Det finns inget krav på att säljaren skulle ha varit vållande för att ett felansvar ska föreligga. Han behöver inte ha haft för avsikt att vilseleda köparen när uppgiften lämnades eller ens ha känt till att uppgiften varit felaktig. Det får däremot mer relevans för felbedömningen om säljaren samtidigt utelämnar viktiga fakta som har med uppgiften att göra.⁴² Det är emellertid inte så att säljaren blir ansvarig för alla uppgifter

³⁷ Lehrberg, *Köprätt enligt 1990 års köplag*, s. 238.

³⁸ Lehrberg, *Förutsättningssynpunkter på köprättens felbegrepp*, s. 549.

³⁹ Lehrberg, *Köprätt enligt 1990 års köplag*, s. 256.

⁴⁰ Håstad, s. 83.

⁴¹ Lehrberg, *Köprätt enligt 1990 års köplag*, s. 238.

⁴² Lehrberg, *Köprätt enligt 1990 års köplag*, s. 237 ff.

som lämnas före köpet och som har inverkat på köparens beslut att köpa hästen. Han kan inte bli ansvarig för lämnade uppgifter hur långt tillbaka i tiden som helst.⁴³ Har däremot uttryck som utfästelse eller garanti använts blir säljaren skyldig att ersätta köparen i det fall att uppgiften inte stämmer.⁴⁴

NJA 1976 s. 678:

En köpare fick rätt till skadestånd då en häst saknat egenskap som säljaren tillförsäkrat. Hästen var avsedd att användas som ridhäst till köparens dotter. Efter köpet upptäcktes att hästen var omöjligt att sko då skorna ständigt föll av. Hovslagaren förklarade då att hästen led av fång, vilket senare styrktes av flera veterinärer. Den hade troligen fått sjukdomen för minst ett år sedan vilket medfört kraftiga förändringar i båda framhovarna. Sjukdomen gjorde hästen otjänlig för det avsedda ändamålet liksom för de flesta andra användningssätt och därför togs beslutet att avliva hästen. Högsta domstolen ansåg inte att man i målet kunde visa att säljaren särskilt garanterat att hästen var fri från fel. Däremot ansågs att säljaren tillförsäkrat köparen att hästen var fri från sådant fel som det senare visade sig att den hade redan vid tiden för köpet. Skälet till detta var att köparen under köpeförhandlingarna krävde att hästen undersöktes av veterinär och att ett rent veterinärintyg utfärdades. Säljaren medgav att köparen kunde välja vilken veterinär han ville. Köparen bad emellertid säljaren att tillkalla en veterinär från trakten. Säljaren uppfyllde detta krav och ordnade ett veterinärintyg utan anmärkningar. Då säljaren måste ha uppfattat att detta var ett villkor för att köpet skulle genomföras så ansåg Högsta domstolen att detta var att betrakta som en försäkran om att hästen var fri från ifrågavarande fel.

Frågan är om ett rent veterinärintyg kan anses som en garanti från säljarens sida. Troligen är det inte så, vilket Högsta domstolen också menade. I detta fall har det i vart fall varit tillräckligt för att en utfästelse ska anses föreligga. Av betydelse för bedömningen var att köparen tydligt uttalat att detta var en förutsättning för att köpet skulle fullbordas. Ett rent veterinärintyg kan inte självständigt vara grund för att en utfästelse ska vara för handen. Villkoret har därför försatt säljaren i ond tro angående köparens förutsättningar för köpet.

⁴³ Håstad, s. 81.

⁴⁴ Lehrberg, *Förutsättningssynpunkter på köprättens felbegrepp*, s. 553.

3.4 Befintligt skick och andra friskrivningar

Då köplagen är dispositiv kan parterna välja att avtala bort denna genom en friskrivning antingen när det gäller om ett avtalsbrott föreligger eller påföljderna av att avtalet inte följts. Ett avtalsvillkor kan gälla att hästen får vara sämre än brukligt i ett viss avseende eller att säljaren inte kan ta ansvar för hästens egenskaper. Det kan också uttryckligen vara avtalat att den säljs i befintligt skick.⁴⁵ Följden av en friskrivning är att köparen inte kan ställa lika långtgående krav på hästen vid en tvist med säljaren. Han får dock ställa vissa minimikrav.⁴⁶

Man skiljer ofta på konkreta friskrivningar och mer allmänna. Den senare typen används oftast försäljningspsykologiskt i syfte att köparen ska underskatta friskrivningen. Ett exempel kan vara att den säljs ”i befintligt skick” eller om det är engelskspråkigt kontrakt ”as is”, ”såsom den är”. En köpare har ofta lättare att förstå innebörden av en mer konkret friskrivning och tar därför ofta denna på allvar. För att minska betydelsen av allmänna friskrivningar har rättspraxis valt att tolka dessa inskränkande och att alltid ålägga säljaren ett visst minimiansvar. Köparen har dock rätt att åberopa 36 § avtalslagen vid oskäligen avtalsvillkor.⁴⁷

En häst kan enligt 19 § köplagen vara felaktig om den inte stämmer överens med de uppgifter som säljaren lämnat före köpet angående hästens egenskaper eller användning och som har påverkat köparens beslut att köpa hästen. Lagstiftaren har med denna regel haft syftet att undvika att säljaren lämnar uppgifter på köparens risk.⁴⁸ För att köparen ska kunna få rätt i en tvist krävs det att han kan bevisa att han haft fog att räkna med att bli upplyst av säljaren om den specifika omständighet som utgjort felet. Han eller hon ska också kunna bevisa att säljaren kände till att hästen var undermålig och att omständigheterna var sådana att tystnaden har inverkat på köparens beslut. Det är sedan upp till säljaren att bevisa att han har lämnat relevanta uppgifter. Köparen kan inte räkna med att bli upplyst om alla väsentliga förhållanden eftersom han genom friskrivningen bör ha dämpade förväntningar på hästen. Säljaren skulle alltså kunna förtiga vissa väsentliga förhållanden.⁴⁹

⁴⁵ Håstad, s. 85.

⁴⁶ Lehrberg, *Köprätt enligt 1990 års köplag*, s. 280.

⁴⁷ Håstad, s. 85 f.

⁴⁸ Lehrberg, *Köprätt enligt 1990 års köplag*, s. 281.

⁴⁹ Håstad, s. 87 f.

Enligt 19 § köplagen är hästen även felaktig om den är i väsentligt sämre skick än köparen med fog har kunnat förutsätta med hänsyn till hästens pris och andra omständigheter vid köpet. I rättsfallet nedan fick köparen rätt att häva ett köp av en häst trots att den var såld i befintligt skick.

I NJA 1923 s. 326 hade köparen av ett sexårigt sto, som säljaren hade låtit sterilisera men inte berättat detta för köparen, fått rätt att häva köpet trots att stoet var sålt i befintligt skick. Stoet hade under den tid det varit hos säljaren varit omöjlig att använda som draghäst och haft beteendeproblem i stallet på grund av att den brunstade ofta. För att få stoet att lugna ner sig hade säljaren därför låtit sterilisera hästen. Detta hade inte hjälpt och problemen blev ännu värre. När köparen senare också skulle lämna hästen till sterilisering upptäcktes att denna redan hade blivit opererad. Köparens avsikt med hästen var att använda den dels som draghäst och eventuellt också till avel. Eftersom den inte gick att använda till någondera av användningssätten kom man fram till att dess värde endast uppgick till slaktvärdet. Högsta domstolen ansåg att köpet skulle gå tillbaka. Skälen till detta var att hästen var oduglig både till avel och som draghäst och att säljaren låtit bli att berätta om detta förhållande för köparen. Felet hade inte kunnat upptäckas vid veterinärundersökningen eftersom det inte fanns något speciellt skäl att kontrollera om hästen var fertil. Säljaren blev ansvarig för fel hos hästen på grund av den upplysningsplikt han hade gentemot köparen och på grund av att han hade haft sviklig avsikt med försäljningen.

Rättsfallet visar att säljarens onda tro har relevans för felbedömningen. Det stod helt klart att säljaren hade full vetskap om att hästen var oduglig till köparens tilltänkta användningssätt. Han hade själv låtit sterilisera hästen vilket lett till att den blivit oduglig till avel. Dessutom hade han själv inte kunnat använda den som draghäst. Då köparen hade köpt hästen i befintligt skick har han inte rätt att ställa lika långtgående krav på hästen som om ingen friskrivning ägt rum. Det verkar dock som att säljarens onda tro har påverkat utgången av målet till köparens fördel.

3.5 Tidpunkt för felbedömningen

Vid en bedömning av om hästen är behäftad med ett dolt fel är det viktigt att avgöra när riskens övergång skett. En köpare blir skyldig att betala för hästen även om den skadats eller försämrats när köparen bär risken. Det gäller även för säljaren innan risken har övergått på köparen. Vidare har han rätt att göra gällande att det fanns ett fel hos hästen vid överlämnandet, även om detta fel visar först sig därefter. Köparen har då bevisbördan för att fel fanns innan risken har gått över på köparen. Säljaren ansvarar endast för de fel som funnits före övergången av risken. De fel som uppkommit därefter får köparen stå för. Även om det inte funnits något fel på hästen vid överlämnandet förväntar sig ofta köparen att den ska hålla en viss tid. De hästar som inte kan uppfylla ”normal” hållbarhet kan anses vara felaktiga. Vad som avses med normal hållbarhet kan dock vara svårt att avgöra.⁵⁰

I NJA 1938 s. 273 tog Högsta domstolen ställning i frågan om när felet hos en häst ansågs ha uppstått. Köparen hade köpt en 3,5 år gammal häst för att använda som draghäst. Det visade sig emellertid att den vägrade att dra. Säljaren bestred inte att hästen numera var behäftad med fel, men menade att felet inte fanns vid tiden före köpet. Vidare hävdade säljaren att det var köparens felaktiga behandling av hästen som orsakat beteendestörningen på grund av att han satt den framför en alldeles för tung last i förhållande till hästens ringa ålder. Köparen hade fått rätt att häva köpet på grund av att hästen visat tecken på istadighet och att det funnits kända anlag för detta fel. Högsta domstolen ansåg att hästen visserligen hade blivit felaktigt behandlad och detta kan ha varit den utlösande faktorn, men på grund av att man har kunnat visa att det finns kända anlag för detta beteende så fick köparen rätt att häva köpet.

Fallet visar att miljö och arvsanlag är faktorer som behandlas när rätten ska avgöra när felet uppstod. Högsta domstolen har tagit hänsyn till hur hästen blivit behandlad för att avgöra om köparen orsakat problemen med hästens beteende. Hade köparen inte kunnat visa att det funnits kända anlag för istadighet hade domen troligtvis inte fått samma utslag på grund av dennes felaktiga behandling av hästen.

En köpare yrkade i NJA 1922 s. 429 på att köpet skulle återgå sedan han efter en avelsauktion köpt en tjur med garanti från säljarens sida om att denna var avelsduglig. Det

⁵⁰ Håstad, s. 93.

visade sig emellertid att den inte kunde användas för detta ändamål. Högsta domstolen ansåg inte att tjurens avelsoduglighet hade uppstått före köpet. Här byggdes resonemanget på att tjuren före köpet lämnat många avkommor och den senaste kon var betäckt så sent som 14 dagar före köpet. Felet kunde därmed inte vara medfött utan har uppstått senare. På grund av detta ansågs säljaren ha fullt fog för att lämna garanti.

Köparen har inte lyckats bevisa att felet uppstod före köpet. Det är osäkert när felet har uppstått. Det kan ha varit så att något har hänt så att den blivit ofruktsam och att detta har uppstått före riskens övergång. Högsta domstolen har här inte bara tagit hänsyn till omständigheter som uppstått vid köpet, utan har även tagit hänsyn till vad som hänt tidigare för att avgöra frågan. Om fallet gällt en avelshingst hade troligen bedömningen blivit densamma.

4 Slutsats och diskussion

4.1 Slutsats

Syftet med denna uppsats är att utreda när ett dolt fel föreligger vid köp av häst. Vid bedömningen måste utredningen först riktas in på om ett fel över huvudtaget är för handen. Nästa steg blir följaktligen att avgöra om detta är att betrakta som öppet eller dolt. Ett fel som antingen köparen eller säljaren har haft vetskap om kan inte betraktas som dolt. För att säljaren över huvud taget ska kunna bli ansvarig måste hästen ha varit behäftad med felet redan före köpet. I NJA 1922 s. 429 framkommer att Högsta domstolen inte enbart tagit hänsyn till omständigheterna vid köpet, utan även till tidigare händelser. Fallet handlade om en tjur som inte var avelsduglig. Eftersom denna tidigare fått avkomor ansåg Högsta domstolen att felet inte kunde vara medfött. Om fallet gällt en avelshingst hade troligen samma resonemang förts. Även faktorer som miljö och arvsanlag är betydelsefulla för bedömningen. Detta stöds av rättsfallet NJA 1938 s. 273 som handlar om en häst med istadighet. Högsta domstolen ansåg att köparen visserligen hade behandlat hästen fel, men på grund av att det fanns kända anlag för istadighet fick han rätt att häva köpet.

Säljarens utfästelser kunde även ha betydelse för om en häst är behäftad med ett fel. Högsta domstolen ansåg att en utfästelse förelåg då köparen krävt ett rent veterinärintyg som ett villkor för att köpet skulle fullbordas. För att utgången av målet skulle ske till köparens fördel måste köparen sannolikt ha gjort klart för säljaren att ett rent veterinärintyg är ett villkor för att köpet skulle fullbordas och att säljaren har varit införstådd med detta.

Har säljaren underlåtit att upplysa om ett väsentligt förhållande kan detta få relevans för felbedömningen. I rättsfallet NJA 1946 s. 552 ansågs säljaren ha uppfyllt sin upplysningsplikt när han sålt kor med kastningssjuka. Av fallet framgår att upplysningen inte behöver ha kommit köparen till del, utan det räcker att den varit tillgänglig för allmänheten.

När det sedan konstaterats att ett fel föreligger är, som redan nämnts, nästa steg att bedöma om felet kan betraktas som dolt. Här spelar köparens undersökningsplikt en stor roll. De fel som köparen har upptäckt eller borde ha upptäckt vid en undersökning av

hästen kan inte göras gällande mot säljaren. På grund av detta måste en bedömning göras av hur långt köparens undersökningsplikt sträcker sig. Denna fråga är givetvis omöjlig att besvara då det till stor del handlar om omständigheterna i det enskilda fallet. Det har dock kommit fram att de fel som är lätta att upptäcka och som är ytliga i de flesta fall inte kan anses som dolda då det krävs en liten ansträngning av köparen för att upptäcka dem. Högsta domstolen har vid bedömningen om köparen har fullgjort sin undersökningsplikt tagit hänsyn till del hur pass ytligt felet är, det vill säga om det är synligt för blotta ögat och dels hur mycket köparen behövt anstränga sig för att upptäcka detta. Se om rättsfallet NJA 1922 s. 596 på sidan 14.

Köparens undersökningsplikt kan sedan både minskas och utökas beroende på vad som framkommit i det enskilda fallet. Om köparen upptäcker ett symptom på ett fel har han skyldighet att undersöka detta närmare för att han ska vara i god tro vid en tvist med säljaren. I rättsfallet NJA 1903 s. 234 hade en person köpt en häst med ett synligt varigt sår. Detta hade senare utvecklas till bukhinneinflammation, vilket lett till att hästen dog (se om rättsfallet på sidan 14). Köparen ansågs inte ha rätt till ersättning för den skada han åsamkats på grund av att såret varit synligt. Han borde därför ha förstått att en inflammation hade kunnat utvecklas. En slutsats av fallet är att om köparen redan vid köpet upptäcker en defekt på hästen borde han förstå att andra defekter kan utvecklas utifrån denna. Det ställs alltså krav på köparen att han inte bara förstår omständigheten som utgör felet utan även dess betydelse för hästens egenskaper eller användning.

Svaret på frågan om när ett dolt fel föreligger vid köp av häst blir därför beroende av omständigheterna i det enskilda fallet. Undersökningsplikten har här en viktig roll. Hur långtgående denna är beror på vad som har framkommit i dialogen mellan parterna, liksom om det funnits skäl till ytterligare undersökning av hästen. Något som framkommit är att Högsta domstolen tar hänsyn till dels hur pass synligt felet är och dels vilken ansträngning köparen skulle behöva företaga för att upptäcka felet.

4.2 Diskussion

Avslutningsvis kan det diskuteras om rättsfallen verkligen belyser hur rättsläget ser ut idag. Det har redan nämnts är dessa av äldre datum. En del av de rättsfall jag har behandlat handlar om hästar som är avsedda att användas som draghästar inom jordbruket. Då jordbruket har moderniserats har således också användningsområdet för hästar förändrats genom åren. Detta har lett till att sporthästen kommit att helt dominera inom häststammen. Tävlanget har därmed också ökat vilket lett till att det ställs allt högre krav på hästens förmåga att prestera. Troligtvis försvårar både det förändrade användningsområdet och de högre kraven bedömningen om hästen är behäftad med ett fel och om detta kan betraktas som dolt. Samtidigt kan det också, på grund av att kunskapen om hästen och dess sjukdomar i allmänhet är bättre idag, vara så att det ställs högre krav på köparens kunskaper. Det skulle i sådana fall leda till att det blivit svårare för köparen att med framgång hävda att hästen är behäftad med ett dolt fel, då köparen inte kan göra gällande de fel som han måste antas ha känt till före köpet. Det som talar för att rättsfallen ännu har en viss aktualitet är att det funnits hänvisningar till rättsfallen i den doktrin jag haft att förfoga över. Detta måste tyda på att Högsta domstolens domskäl fortfarande åtminstone har en viss giltighet trots att samhället har förändrats.

4.3 Förslag till fortsatt forskning

I denna uppsats har jag valt att inte behandla dolda fel vid hästköp i samband med rådighets- och rättsliga fel. Det hade därför varit intressant att få en inblick i hur rättsläget ser ut när det gäller dessa sorters fel. Det hade även varit intressant att göra en jämförande studie med ett annat land för att se hur bedömningen skiljer sig mellan länderna.

Referenser

Litteratur

Fock, E. och Adler, P., *Köpa och sälja häst*, Natur och Kultur, Stockholm, 1994.

Gerhard, P., *Köprättens grunder*, 10: e upplagan, Liber, Malmö, 2008

Håstad, T., *Den nya köprätten*, femte upplagan, Iustus förlag, Uppsala, 2003

Kihlman, J., *Fel – Särskilt vid köp av lös och fast egendom* (diss) MercurIUS, Norstedts juridik, Stockholm, 1999.

Kihlman, J., *Köprätten - En introduktion*, Norstedts Juridik, Stockholm, 2008

Lehrberg, B., *Köprätt enligt 1990 års köplag*, Institutet för finans och affärsjuridik AB, Stockholm, 2008

Peczenik, A., *Juridikens teori och metod*, Fritzes förlag, Stockholm, 1995

Peczenik, A., *Vad är rätt?*, Fritzes förlag, Stockholm, 1995

Festskrift

Westberg, P., *Prejudikattolkningens ABC*, Festskrift tillägnad Anna Christensen, Juristförlaget i Lund, Lund, 2000, s. 583–617

Artiklar:

Lehrberg, B., *Förutsättningssynpunkter på köprättens felbegrepp*, Svensk juristtidning, 1990, s. 543-565

Elektroniska dokument:

SCB, Sveriges officiella statistik statistiska meddelanden

Tillgänglig från:

<http://www.sjv.se/webdav/files/SJV/Amnesomraden/Statistik%2C%20fakta/Husdjur/JO24/JO24SM0501.pdf>

Senast uppdaterad: 2005-06-08, accessdatum: 2009-04-06

Rättsfall:

NJA 1903 s. 234

NJA 1922 s. 429

NJA 1922 s. 596

NJA 1923 s. 326

NJA 1938 s. 273

NJA 1946 s. 552

NJA 1976 s. 678